Osnova nového trestního zákona nepřijala pojem »veřejné pohoršení« ve všech případech shora uvedených, nýbrž pouze v případu posledním.

Pohrobci (postumi) jsou zpravidla dítky otcem zplozené a po jeho smrti narozené. Římské právo označuje je názvy »postumi«, »incerti«, ježto si nelze o jich individualitě a příští existenci učiniti určité představy. Proto nemohli býti pohrobci — tedy osoby nenarozené ještě — v testamentu ustanoveni za dědice. Teprve později bylo připuštěno, aby byli za dědice ustanoveni postumi sui a konečně i postumi alieni.

Občanský zákoník béře výraz »pohrobci« v rozsahu ještě širším pojímaje v něj i ony dítky, které narodily se v době, kdy otec jich zcela nebo částečně učinil opatření o svém jmění. Tak mluví ku př. § 954 o. o. z. o pohrobcích a označuje je jakožto dítky, které narodily se bezdětnému dárci po uzavření smlouvy darovací; těmto přísluší právo odvolati darování. Podobně i ustanovení §§ 777—780 o. o. z. obsahují zvláštní předpisy na ochranu oněch dítek, které se narodí teprve po zřízení poslední vůle (viz čl. Podíl povinný). Tendencí ustanovení zmíněných jest, aby pohrobci neutrpěli nižádné újmy ve svých právech majetkovými dispositemi svých rodičů učiněnými před narozením jich, nýbrž aby úplně na roveň postaveni byli svým sourozencům již žijícím. Vždyť dokonce dle ustanovení § 22 o. o. z i dítky dosud nenarozené mají od početí svého právní nárok na ochranu zákonnou, a sluší je pokládati za narozené, pokud jde o jich práva.

Pojistka (police).

I. Pojem.

Pojistka je listina, v níž určena jsou bližší ustanovení smlouvy pojišťovací. Podle toho, zda pojištění odnáší se proti ohni, krupobití, či na život, úraz na suchu nebo na moři, proti moru nebo jinakým úrazům osob a věcí, různí se pojištění na několik druhů.

Mylný jest náhled, že ku platnosti smlouvy pojišťovací nutným jest písemné její sdělání; toto má jen zpravidla místo, pokud pojištěnému musí býti vyhotovena k jeho žádosti dotyčná listina (pojistka) obsahující hlavní body smlouvy. Smlouva může však již dříve ústní úmluvou nebo tím státi se hotovou (perfektní), že písemný pojišťovací návrh pojištěným pořízený pojišťovatel výslovně nebo mlčky přijme. Tato forma smlouvy pojišťovací vešla tak do zvyku, že nejvyšší dvůr soudní v jednom rozhodnutí ze dne 20. prosince 1864 (časop. »Ger. Halle« r. 1865 č. 74) vyslovil se v ten smysl, že »povaha úmluvy vyžadující tak velké důkladnosti předpokládá sama sebou k závaznosti smlouvy písemnou formu, kteráž stala se v denním obchodu ustáleným pravidlem«. Tak jest tomu ovšem všude tam, kde sluší smlouvu pojišťovací pojímati jakožto obchod, a kde zachování zvyklosti obchodní zákon sám předepisuje. Jinak však věc se má v případu, kde není obchodu (jako při vzájemném pojištění, rozh. ze dne 30. března 1881, Kn. judik. č. 110) a kde zvyklosti obchodní na váhu nepadají. Zde rozhodnou jest toliko shoda slibu a přijetí jeho bez ohledu na formu projevu (§§ 861—863 o. o. z.). Proto pouhé vyplacení a přijetí premie ještě nestačí ku platnosti smlouvy (rozh. ze dne 20. prosince 1864 č. 8843 (časop. »Ger.-H.“ č. 74). Není úplně správným názor, jakoby smlouva pojišťovací uzavřena byla teprve doručením pojistky straně (cit. rozh. ze dne 20. prosince 1864). I v tomto případu měla by do-

tyčná zvyklost význam jen při ryzích obchodech. Při jednáních, která jen dle občanského práva lze posuzovati, bude možno souditi na dobu uzavření smlouvy jedině z obsahu učiněné úmluvy. Obsahuje-li již ústní úmluva mezi stranami oprávněnými k uzavření jejímu podstatné kusy smlouvy a nevyhradí-li se ani výslovně ani mlčky (třeba poukázáním na platné statuty) písemná forma, lze smlouvu uzavříti též ústně. Závazným jednáním na straně pojišťovny jest předchozí usnesení a nikoli jeho notifikace (rozh. ze dne 17. ledna 1878 č. 10093).

V praxi stanoví se — aby zachována byla stejnoměrnost při posuzování momentu uzavření smlouvy — modus procedendi při uzavírání obyčejně stanovami; podle těch má podati obyčejně pojištěný písemný návrh, ve kterém se již předem podrobuje všem předpisům stanov, a jímž tak dlouho jest vázán, dokud ho pojišťovatel nepřijme nebo nezamítne. Přijme-li pojišťovatel předem již nebo později teprve návrh ten, jest smlouva platně uzavřena, při čemž pojištěnému přísluší nárok na vydání pojistky jakožto písemného důkazu. Slibuje-li pojištěný již v návrhu svém podrobiti se statutárním ustanovením, tvoří tato ustanovení integrující část uzavřené smlouvy (vydané pojistky), která váže pojištěného, ježto jeho povinností jest poučiti se o obsahu těchto stanov. V statutárních ustanoveních společností pojišťovacích bývá též zhusta stanoveno, že výtah z ustanovení nebo všechna ustanovení statutární mají býti pojata do pojistky. Neobsahuje-li pak pojistka všech statutárních ustanovení a není-li ani v návrhu vysloveno, že pojištění má se státi ve smyslu stanov, ani v pojistce samé není poukázáno na to, že stanovy zavazují pojištěného, lze za to míti, že jen ona ustanovení jsou rozhodna která uvedena jsou v pojistce samé. Aby nebylo nijakých pochybností v tomto směru, mají ústavy pojišťovací předem postarati se o jasná ustanovení, kdežto pojištěný má se již předem důkladně poučiti o dosahu svých povinností a práv.

II. Převod pojistky.

Je-li pojistka listinou znějící na určitou osobu, jest převod její vyloučen. Zní-li pojistka na doručitele a není-li převod její výslovně zakázán, nevadí převedení pojistky nijaká zákonná překážka. Pojistky vydané o obchodech rovnati sluší obchodním papírům dle čl. 301—305 obch. zák. a posuzovati je dle dotyčných ustanovení zákonných. Pokud přecházejí práva a povinnosti z pojistky plynoucí na dědice majitele pojistky, posuzovati jest dle zásad občanského práva a rozhodnouti dle toho, co majitel pojistky pořídil. Ve příčině ztráty pojistky viz čl. Amortisace listin.

III. Právo poplatkové.

Pojistky podléhají právu poplatkovému dle výše sumy, na kterou se stalo pojištění, a to dle stupnice II. (p. s. 57, F., popl. z.). Pojišťovací ústavy mají měsíčně dodatečně zapravovati přímo poplatky z pojistek, ze všech dávek se opětujících a pojištěním vymíněných, ze všech náhrad škody a ze všech jiných dávek, který musí poskytnouti následkem události, u nich pojištěné. Poplatek sluší vyměřovati podle obnosu jednotlivé poplatné položky příjmu a vydání. Jedině vzájemným ústavům a podnikům zabývajícím se výlučně nebo nad to pojištěním dopravním (těmto podnikům jen ve příčině pojištění dopravního) dovoleno jest vyměřovati poplatek dle úhrnného obnosu všech praemií. Pojištění ústavů zaopatřovacích (t. j. opatřujících pohřby, podpory, péči o nemocné, invaliditu), pokud nesměřují ústavy tyto zároveň ku docílení zisku, jsou prosty poplatků co do premií

pojistek, prvních vkladů, opětujících se dávek a dávek takových, které nastávají, přihodí-li se událost, proti níž pojištěno bylo (p. s. 57, F. pozn. popl. zák.). Směnky o premiích pojistek sluší jakožto samostatné listiny podrobiti poplatku; prosty jsou však poplatku jiné úpisy obsahující pouhé doplnění smlouvy pojišťovací (rozh. fin. min. ze dne 13. května 1879 č. 8318). Smlouvy o zajištění sluší zvláště podrobiti poplatku (nál. spr. soud. dv. ze dne 15. června 1878 č. 286). Pojišťovací ústavy mají poplatek zapravovati dle stupnice II. nikoli ze salda při zúčtování pohledávek a dluhů vzniklého, nýbrž z každé položky příjmu a vydání (rozh. spr. s. dv. ze dne 13. června 1882 č. 1443). Smlouvy o pojištění a o intercessi, kteréž jsou spojeny v jedné listině, podléhají pro sebe poplatku zvláštnímu (rozh. spr. s. dv. č. 3145). Pro povinnost poplatkovou jest bez významu, zda vyjednáno bylo pojištění za určitou cenu či vymíněna-li repartice její (rozh. spr. s. dv. ze dne 30. dubna 1887 č. 3512). Zvláštní ustanovení co do druhu a způsobu seznamenání poplatků při ústavech pojišťovacích obsahuje rozhod. min. fin. ze dne 28. dubna 1866 č. 18840 u p. s. 57 popl. zák.

Viz prof. Dra. Talíře Poplatky a kolky v Rakousku, Praha, 1896 (§ 52). Viz čl. Pojištění na život, Pojištění hospodářská.

Pojištění dělníků proti nemoci.

I. Zákonodárství.

Reforma péče o onemocnělé pomocníky započala novelou k řádu živnostenskému ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z.; vláda na to odbývala majíc na zřeteli sociálně politické zákonodárství říše německé v letech 1884 a 1885 porady, z nichž vyšla osnova zákona o pojištění proti nemoci. Osnova ta přimykala se v podstatě jednak ku rakouskému zákonu o úrazovém pojištění, jednak k německému zákonu o pojištění proti nemoci ze dne 15. července 1883 a zabývá se v rozsáhlé míře péčí o onemocnělé dělníky. Živnostenský výbor poslanecké sněmovny změnil důležitá ustanovení předlohy vládní. Zvláště instituci okresních nemocenských pokladen vykázáno pole důležité; byloť nařízeno, že může býti zakázáno zřízení závodní pokladny nemocenské, byla-li by jimi ohrožena vydatnost okresních nemocenských pokladen. Co do času byla podpora v nemoci dosaváde 13 neděl jen trvající zvýšena na 20 neděl a minimum podpory peněžité zvýseno z 50% na 60% denní mzdy. Na místo denní mzdy v místě obvyklé nastoupila mzda obvyklá v okresu, práva spoluúdů o výdělek přišedších rozšířena, příslušnost pro spory o nárocích na podporu dle předlohy vládní přikázaná politickým dozorčím úřadům odňata a přenesena na obligatorní soudy rozhodčí. Poslanecká sněmovna přijala tuto osnovu na základě zprávy výboru 21. března 1887, sněmovna panská pak s některými změnami dne 5. května 1887; změny tyto jsou většinou nepodstatné. Ustanovení osnovy, jímž vláda zmocněna býti měla k tomu, by dělníky hospodářství polních a lesních cestou nařizovací mohla přidržeti ku pojišťování proti nemoci, nahraženo bylo předpisem, aby pojištění dělníků zmíněné kategorie a úředníků závodních upraveno bylo zákonodárstvím zemským. Poslanecká sněmovna připojila se na základě nové zprávy výboru živnostenského k usnesením sněmovny panské a elaborát publikován byl jakožto »zákon ze dne 30. března 1888 č. 33 ř. z. týkající se pojištění dělníků proti nemoci«. Zákon měl vstoupiti v život 3 měsíce po svém vyhlášení; stanoveno však, že sku-